

Osman Balcıgil

BEN
CELİLE

Nâzım Hikmet'in Annesi

Biyografik Roman

GENÇ DESTEK: 32
EDEBİYAT: 10

OSMAN BALCIĞİL
BEN CELİLE
Nâzım Hikmet'in Annesi

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumaloğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Özlem Esmergül
Editör: Devrim Yalkut
Sayfa Düzeni: Işıl Ilgıt Şimşek
Kapak Tasarım: Işıl Ilgıt Şimşek
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Genç Destek: Kasım 2017
3. Baskı: Aralık 2017
4. Baskı: Şubat 2022
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN: 978-605-311-324-9

© Genç Destek
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel.: (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul
Tel. (0) 212 613 30 06

Genç Destek, Destek Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Osman Balcıgil

BEN
CELİLE

Nâzım Hikmet'in Annesi

Değerli gençler...

Bu kitapta size, ünlü şairimiz Nâzım Hikmet ve annesi Celile Hanım'ı anlatacağım. Bu demektir ki, biraz eskiye gideceğiz...

Nâzım Hikmet 1902 yılında doğdu. Celile Hanım o tarihte yirmi iki yaşındaydı... Kitabımız, Nâzım Hikmet'in doğumuyla başlıyor.

Siz 10'lu yaşlarınızda olduğunuza göre, bu kitapla birlikte yüz yıl kadar öncesine gideceksiniz.

Ben Celile Nazım Hikmet'in Annesi kitabını sizin yaş kuşağınız için kaleme alırken, dilimi olabildiğince sade tutmaya çalıştım. Arada bir, bu ünlü ana oğulun yaşadığı dönemin bugünkünden farklı yönlerine açıklık getirmeye çalıştım.

Umarım beğenirsiniz.

*Dörtnala gelip Uzak Asya'dan
Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
bu memleket, bizim.*

*Bilekler kan içinde, dişler kenetli, ayaklar çıplak
ve ipek bir haliya benziyen toprak
bu cehennem, bu cennet bizim.*

1. Bölüm

15 Ocak 1902’de Selanik çok soğuktu.

Celile Hanım çocuğunu doğurmak üzere yatak odasında-
dayken, Hikmet Nâzım Bey heyecan içinde koridorda bir
o tarafa bir bu tarafa gidip geliyordu.

Az sonra, doğumda doktora yardımcı olan hizmetçi
kadın kapıdan başını dışarıya uzattı ve “Müjde beyefendi,
nur topu gibi bir oğlunuz oldu!” dedi.

Hikmet Bey’in kulağına, odadan bir ağlama sesi geldi.

On dakika kadar sonra, bu kez doktor göründü kapıda,
Hikmet Bey’in elini sıktı ve “Celile Hanım da oğlunuz da
son derece sağlıklılar, tebrik ederim” dedi.

Genç adam “Eşimi ve oğlumu görebilir miyim?” diye
sordu doktora.

“Elbette” dedi doktor.

Heyecanla odaya giren Hikmet Bey, sevgiyle kucakladı
oğlunu. Endişeleri geçmişti artık. Celile de Hikmet Bey de
çok mutluydu.

Doğumdan yedi gün sonra çağrılan hoca efendi “İsmi
ne olacak küçük beyin?” diye sorunca, “Mehmet Nâzım!”
dedi Celile Hanım hiç tereddüt etmeden.

Hikmet Bey, daha doğum olmadan, çocuğunun ismi-
nin ne olacağına eşinin karar vermesini istemişti.

Celile Hanım uzun uzun düşünmüş, yedi günlük oğluna kayınpederinin isminin verilmesinin uygun olacağında karar kılmıştı.

İlerleyen yıllarda dünyanın en ünlü şairleri arasında seçkin bir yer edinecek olan Nâzım Hikmet, Osmanlı'nın ünlü devlet adamı Mehmet Nâzım Paşa'nın torunuydu.

Hoca efendi, henüz yedi günlük çocuk kucağında olmak üzere kibleye döndü, sağ kulağına ezan okudu, ardından kelimeyi şahadet getirdi ve “Mehmet Nâzım” dedi.

Dede Mehmet Nâzım bir erkek torunu olduğunu haber alınca çok sevindi.

Haber tam da Diyarbakır'a vali olarak atandığı gün gelmişti.

“Zaten İstanbul'a gitmem gerekiyordu, bu arada Selanik'e de uzanır torunumu görürüm” diye düşündü Mehmet Nâzım Paşa.

O günün ulaşım koşullarında, epey zaman alacaktı dedenin torununa kavuşması.

Mehmet Nâzım Paşa küçük Nâzım'ı kucağına aldığında, bahar gelmişti.

“Ne kadar ağır maşallah!” dedi, dede Nâzım.

Hakikaten de öyleydi. Epey iri doğmuştu Nâzım ve her geçen gün de serpiliyordu.

Dede torun, güzel Selanik baharında çok güzel günler geçirdiler.

2. Bölüm

Balkanlarda büyük hareketliliklerin yaşandığı yıllardı. Osmanlı'ya başkaldıran Bulgar, Sırp ve öteki milletlerden çeteciler, Selanik de içlerinde olmak üzere, birçok şehirde, kasabada, köyde rahat, huzur bırakmamışlardı.

Hikmet Bey ve Celile Hanım, küçük Nâzım'ı da alarak İstanbul'a dönmeye karar verdiler.

Ailece Selanik-İstanbul arasında çalışan gemilerden birine binildi ve yola çıkıldı.

Henüz on yedi aylık olan küçük Nâzım, güvertede annesinin elini bırakmadan denizi seyretti. Yanları sıra yüzen yunus balıklarına ekmek attı.

İstanbul'a varıldığında, babası ve annesiyle birlikte Mehmet Nâzım Paşa Konağı'nın hizmetkârları tarafından karşılandılar.

Üsküdar'da bulunan konakta, kendisi için özel olarak bulunmuş mürebbiyesiyle* tanıştı küçük Nâzım.

Annesi resim yaparken ve piyano çalışırken, bu hanımla birlikte olacak, ondan Fransızca öğrenecekti.

Arada bir annesini resim yapmakta olduğu odada ziyaret ediyor, boyalar ve renkler hakkında bilgiler alıyordu.

Bazen annesiyle birlikte resim de yapıyordu Nâzım.

* Bir evde yatılı olarak kalan ve evin çocuğuna bakan eğitimli, görgülü kadın.

İstanbul'a gelince, öteki dedesi ve anneannesiyle de tanıştı minik Nâzım.

Celile Hanım'ın babasının da tıpkı Hikmet Bey'in babası gibi bir paşa olduğunu öğrendi. Onun da adı Hasan Enver Paşa'ydı ve etraftaki konuşmalardan anladığı kadarıyla, Hasan Enver dedesi Padişah'ın sağ koluydu.

Annesi ve babasının konuşmalarından, geride bıraktıkları Selanik'te işlerin hiç de iyi gitmediğini öğreniyordu küçük Nâzım.

Vatanın bir parçasında "işlerin kötü gitmesi"nin ne demek olduğunu öğrenmesine daha epey zaman vardı.

Nâzım İstanbul'daki konağı çok sevmiş, bahçedeki sallıncakta sallanmaktan mutlu olmuştu.

En çok da annesiyle dergi okumayı seviyordu küçük çocuk.

Celile Hanım, Mehmet Emin (Yurdakul), Rıza Tevfik, Tevfik Fikret gibi o dönemin ünlü yazarlarının yazılarını ve şiirlerini okuyunca, dikkat kesiliyordu minik Nâzım.

Çocuk Bahçesi isimli derginin resimlerine bakmaya da bayılıyordu.

Fransadan gelmiş boyama kitaplarını da seviyordu tabii ve bunları da bazen annesiyle bazen mürebbiyesiyle birlikte boyuyorlardı.

Takvimler 22 Temmuz 1905'i gösterirken, yani küçük Nâzım üç buçuk yaşındayken, aile Halep'e doğru yola çıktı.

Küçük Nâzım, annesi ve babasının konuşmalarından Halep'in çölde, sıcaktan kavrulan bir yer olduğunu öğrendi.

Babası Hikmet Bey “Orada dedene yakın olacağız. Ben de işimi Halep’te kuracağım” demişti.

Annesi Celile Hanım ise “Çok farklı renkler göreceğiz Nâzım. Ben de o güzel yerlerin resimlerini yapacağım” diyerek göstermişti sevincini.

Tabii ki hatırlamıyordu Nâzım, Mehmet Nâzım dedesini.

Küçükken çok iyi oynamış olabiliyorlardı birlikte ama aklında o günlerden hiçbir şey kalmamıştı.

Ana oğul, Londra’dan İstanbul’a gelen Şark Ekspresi ile çıkmışlardı Halep’e doğru yola.

Nâzım, şef makinistin çaldığı uzun ve acı düdüğe hayran kalmıştı.

“Bir daha ne zaman çalacak anne?” diye sormuş, sonra sesi tekrar duymak için istasyonları kollar olmuştu.

İstanbul’da başlayan yolculuk iki gün ve iki gece sürdü.

Sabahın ilk ışıklarıyla ulaştıkları Halep Garı’nda, Mehmet Nâzım Paşa’nın hizmetlileri onları bekliyordu.

Yükler ayrı bir arabaya konuldu, kendileri bir başkasına geçtiler.

Beğendi arabayı küçük Nâzım. “Tıpkı öteki paşa dedemin arabası gibi!” dedi.

Hasan Enver Paşa İstanbul’da nasıl Padişah’ın sağ koluysa, Mehmet Nâzım Paşa da birçok valilik görevinden sonra şimdi de Halep’te, kentin en önemli yöneticisiydi.

Geniş Osmanlı coğrafyasında, Halep önemli kentlerden biriydi ve bu kentte her şey küçük Nâzım’ın dedesi Mehmet Nâzım Paşa’dan soruluyordu.

Küçük Nâzım, Mehmet Nâzım Paşa’nın sarayında kendilerine ayrılan bölümü çok sevdi.

Annesi de çok mutlu olmuştu yaşayacakları yeri görünce. Kayınpederi, sıkılmasın diye Celile Hanım'a bir resim stüdyosu hazırlatmış, bir de piyano almıştı.

Küçük Nâzım için de Fransızca bilen bir mürebbiye hazır etmişti, torunu gelmeden paşa dedesi.

O gün, işinden eve erken döndü paşa dede ve torununu kucağına alıp “Tanıdın mı beni bakalım?” diye sordu.

“Tanımadım ama siz benim dedemsiniz!” diye cevapladı küçük çocuk Mehmet Nâzım Paşa'yı.

Küçük Nâzım'ın kendine olan özgüvenine ve dik duruşuna bayılmıştı paşa.

Bu çocuktaki başkalık gözünden kaçmıyordu kuşkusuz...

Nâzım yemekte babası, annesi ve paşa dedesinin konuşmalarını dikkatle dinledi.

Bölgenin öteki büyük kentleri olan Şam ve Beyrut'un ilerlemekte olduğunu, buna karşılık Halep'in zorlanmaya başladığını konuşuyorlardı.

Sıkıldı haliyle bu konuşmalardan küçük Nâzım.

Celile Hanım durumu anladı ve minik oğluyla ilgilenmek üzere mürebbiyesini çağırttı.

Küçük Nâzım mürebbiyesinin eşliğinde bütün sarayı dolaştı. En çok da atların bulunduğu ahıra bayıldı.

Koca koca atlara binip, uçmak istedi.

Tabii ki izin vermedi mürebbiyesi. Seyisten* izin aldı Nâzım için ve atları sevmesini sağladı.

Nâzım zaman zaman annesini resim yaptığı atölyede ziyaret ediyor, tuvalde** hangi resmin olduğuyla ilgileniyor

* At bakıcısı.

** Yağlıboya resim yapmakta kullanılan, özel olarak hazırlanmış bez.

ve annesinin bu şehirde farklı renkler kullanmaya başlamış olduğunu görüyordu.

Söylemişti yola çıkmadan önce Celile Hanım oğluna “Orada her şeyin rengi farklı olacak” diye. Gerçekten de öyleydi.

Celile Hanım uzun uzun izah etti oğluna, Halep’e rengini verenin, yöreye özgü kesme taşlar olduğunu.

Başta Halep Kalesi ve Ulu Cami olmak üzere bütün evler, hanlar, hamamlar, çarşılar hep bu kesme taştan yapılmıştı.

Nâzım dikkatini çeken her konuda sorular soruyordu annesine.

“Erkekler, kadın gibi giyiniyor burada, neden? Kadınların hepsinin yüzleri neden kapalı?”

Celile Hanım oğlunun gözlem yeteneğine bayılıyordu.

Nâzım, İstanbul ile Halep arasındaki farkları gayet iyi görebiliyordu.